

00521-NL

Hemodialyse

JAN YPERMAN ZIEKENHUIS

Jouw zorg
is onze zorg

Deze informatiebrochure is met de grootste zorg opgemaakt. Ze bevat algemene informatie en is bedoeld als aanvulling op het gesprek met jouw zorgverlener. Jan Yperman Ziekenhuis vzw, onze artsen en medewerkers zijn niet aansprakelijk voor vergissingen, tekortkomingen of onvolledigheden in deze brochure.

Opmerkingen en/of suggesties kan je melden via communicatie@yperman.net

Inhoud

Wat is hemodialyse	3
Hoe werkt hemodialyse	4
• Toegangswegen tot de bloedbaan	
Praktisch	6
• Wanneer	
• Duur	
• Communicatieschriftje	
Dialyseteam	7
Verloop van hemodialyse	8
Onderzoeken	10
Behandelingsvormen	11
• Low care hemodialyse, thuishemodialyse en self-care hemodialyse	
• Nachtelijke hemodialyse	
Bijkomende info	13
• Complicaties en bijwerkingen	
• Voeding en vochtinname	
• Sporten	
• Reizen	
• Vervoer	
Contactgegevens	

Heb je nog vragen?

Stel ze aan je behandelend arts of een verpleegkundige.

Wat is hemodialyse?

Hemodialyse is een nierfunctieervangende behandeling waarbij het bloed buiten het lichaam wordt gezuiverd. Via een dialysetoestel wordt het bloed door een kunstnier gepompt. In de kunstnier worden afvalstoffen en overtollig vocht uit het bloed verwijderd. Het gezuiverde bloed wordt vervolgens via het dialysetoestel weer teruggepompt naar het lichaam.

Hoe werkt hemodialyse?

De **kunstnier** bestaat uit een bundel dunne holle buisjes met zeer kleine poriën. Doorheen deze kleine poriën kunnen water, zouten en afvalstoffen (o.a. kalium, fosfor, bicarbonaat en creatinine) passeren, terwijl bloedcellen en eiwitten dit niet kunnen. Water, zouten en afvalstoffen zijn namelijk veel kleiner dan bloedcellen en eiwitten. Zo werkt de kunstnier als filter.

Het bloed wordt door het hemodialysetoestel door de dunne holle buisjes van de kunstnier gepompt. Aan de buitenzijde van de buisjes stroomt in tegengestelde richting spoelvloeistof of **dialysaat**. Afvalstoffen, zouten en overtollig vocht uit het bloed gaan door de poriën van de buisjes en worden opgenomen door het dialysaat. Het dialysaat (met de afvalstoffen) wordt vervolgens via de riolering afgevoerd. Het gezuiverde bloed wordt teruggestuurd naar het lichaam.

Dit proces vindt plaats gedurende de hele hemodialysebehandeling. Het dialysetoestel laat het bloed verschillende keren door de kunstnier stromen.

Toegangswegen tot de bloedbaan

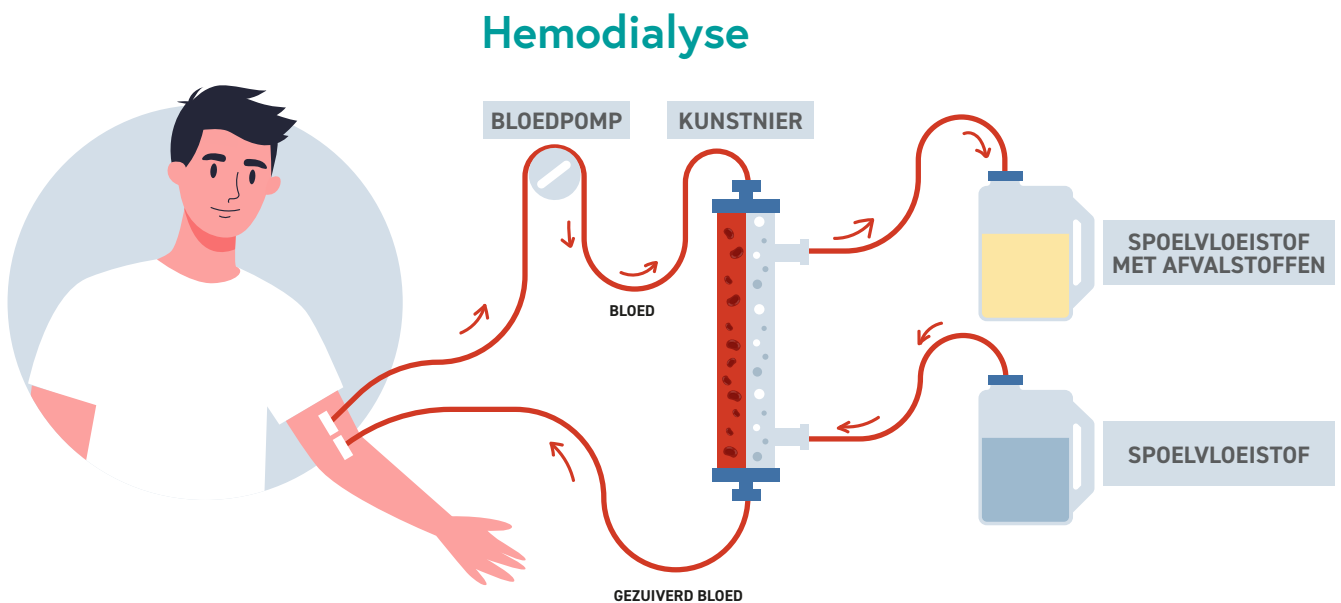
Voor hemodialyse is een goede toegang tot de bloedbaan nodig. Dit kan op twee manieren:

- Via een arterioveneuze fistel (AV-fistel)
- Via een dialysekatheter

We bespreken met jou wat jouw meest geschikte toegangsweg is.

Wil je meer weten over AV-fistels en katheters?

Lees ook de brochures "Vaatacces Fistel" en "Vaatacces Katheter".

Praktisch

Wanneer

3 keer per week (in een vast schema) kom je naar het ziekenhuis voor je dialysebehandeling. Je krijgt de keuze uit vier mogelijkheden.

Het dialysecentrum (campus Ieper) is open van maandag tot en met zaterdag, tussen 6.45 uur en 18.30 uur.

Er zijn vier dialysegroepen:

- 1 maandag – woensdag – vrijdag – voormiddag
- 2 maandag – woensdag – vrijdag – namiddag
- 3 dinsdag – donderdag – zaterdag – voormiddag
- 4 dinsdag – donderdag – zaterdag – namiddag

Voor **nachtelijke hemodialyse** is het dialysecentrum open op maandag-, woensdag- en vrijdagnacht, tussen 20 uur en 6 uur.

Een hemodialysebehandeling kan je ...

- niet overslaan
- wel uitzonderlijk verplaatsen voor een speciale gelegenheid (bv. familiefeest)

Bespreek dit minstens een week op voorhand met de (adjunct-) hoofdverpleegkundige.

Ongeplande opname in het ziekenhuis?

Verwittig altijd het dialysecentrum.

Duur

De hemodialysebehandeling gebeurt driemaal per week en duurt gemiddeld vier uur. Deze behandelingsduur is nodig om voldoende afvalstoffen en vocht uit het bloed te kunnen verwijderen.

De voorbereiding en nazorg duren gemiddeld nog een half uur extra.

Communicatieschriftje

Elke hemodialysepatiënt krijgt een communicatieschriftje dat gebruikt wordt om o.a. afspraken en wijzigingen van medicatie in te noteren. Je mantelzorgers, huisarts of verpleegkundigen kunnen hierin ook vragen of opmerkingen noteren.

Dialyseteam

Het dialyseteam bestaat uit:

- 7 nefrologen
- 1 hoofdverpleegkundige
- adjunct-hoofdverpleegkundigen
- een groot team gespecialiseerde dialyseverpleegkundigen

Deze medewerkers en onze patiënten worden ondersteund door het secretariaat, nierzorg+ verpleegkundigen, logistiek medewerkers, zorgkundigen, sociale dienst, pastorale dienst, technische dienst, diëtist, psycholoog en tal van vrijwilligers.

Verloop van hemodialyse

Aankomst

- Aanmelden met identiteitskaart in de wachtzaal
- Een dialysemedewerker komt je halen

Wegen

- Je gewicht is belangrijk om te weten hoeveel vocht er met het dialysetoestel uit je lichaam moet worden verwijderd (volgens een "streefgewicht" of "drooggewicht" dat wordt bepaald door de nefroloog)

Installeren

- Installeren in bed of zetel
- Bloeddruk en polsslag worden gemeten, bij de start en nadien om de 15 à 30 minuten

Start dialyse

- **OF** de AV fistel wordt aangeprikt (zie brochure "Vaatacces Fistel")
- **OF** de katheter wordt gespoeld (zie brochure "Vaatacces Katheter")
- De AV fistel of katheter wordt via (bloed)lijnen verbonden met het dialysetoestel

Controle door verpleegkundige en nefroloog

- Een tweede verpleegkundige controleert nogmaals alle dialyseinstellingen
- De nefroloog komt langs om te evalueren of alles goed loopt. Deze arts bekijkt alle behandelingsgegevens en resultaten van bloeduitslagen en onderzoeken.
- De volledige dialysesessie blijf je onder toezicht van de dialyseverpleegkundige
- Als je een katheter hebt, wordt het katheterverband wekelijks verzorgd door de dialyseverpleegkundige
- Indien nodig wordt glycemiecontrole, medicatietoediening of wondzorg uitgevoerd.
- Ondertussen kan je tv kijken, lezen, muziek beluisteren, op de laptop werken, een praatje maken met medepatiënten, slapen, enz.
- Mits goedkeuring van de arts, mag je iets eten en drinken (soep of koffie met versnapering).

Einde dialyse

- OF** de naalden worden verwijderd uit de AV fistel. Deze prikplaatsen moeten nog gedurende 10 minuten afgedruwd worden om bloeding te vermijden.
- OF** de katheter wordt losgekoppeld van het dialysetoestel. De katheter wordt gespoeld. Zogenaamde slotjes worden in de beentjes van de katheter geplaatst om verstopping door klontertjes te voorkomen.

Wegen

- Er wordt gecontroleerd of het streefgewicht werd bereikt.

Onderzoeken

We voeren regelmatig de volgende onderzoeken uit:

Bloedonderzoek

Om de 2 weken gebeurt er een bloedafname via de leidingen van het dialysetoestel. Je moet niet extra worden geprikt. Aan de hand van de resultaten passen we zo nodig de behandeling of de medicatie aan.

Medische beeldvorming

Om de 6 maanden wordt een foto van hart en longen (RX thorax) uitgevoerd. Is er teveel vocht aanwezig rond je hart of longen? Dan weet de nefroloog dat het streefgewicht moet worden aangepast.

Hartonderzoek

Jaarlijks wordt een consultatie bij de hartspecialist gepland. Hierbij wordt een electrocardiogram (ECG) afgenomen en wordt een echografie van het hart gemaakt. Soms wordt ook een fietsproef uitgevoerd.

Echografie van de buik (echografie abdomen)

Jaarlijks wordt een echografie gepland om alle organen in de buik te controleren. Voor dit onderzoek moet je nuchter zijn. Dit betekent dat je minstens vier uur voor het onderzoek niets mag eten. Je mag wel drinken.

Duplex carotiden

Om de 2 jaar wordt een echografie van de halsslagaders gemaakt om de doorbloeding naar de hersenen te controleren.

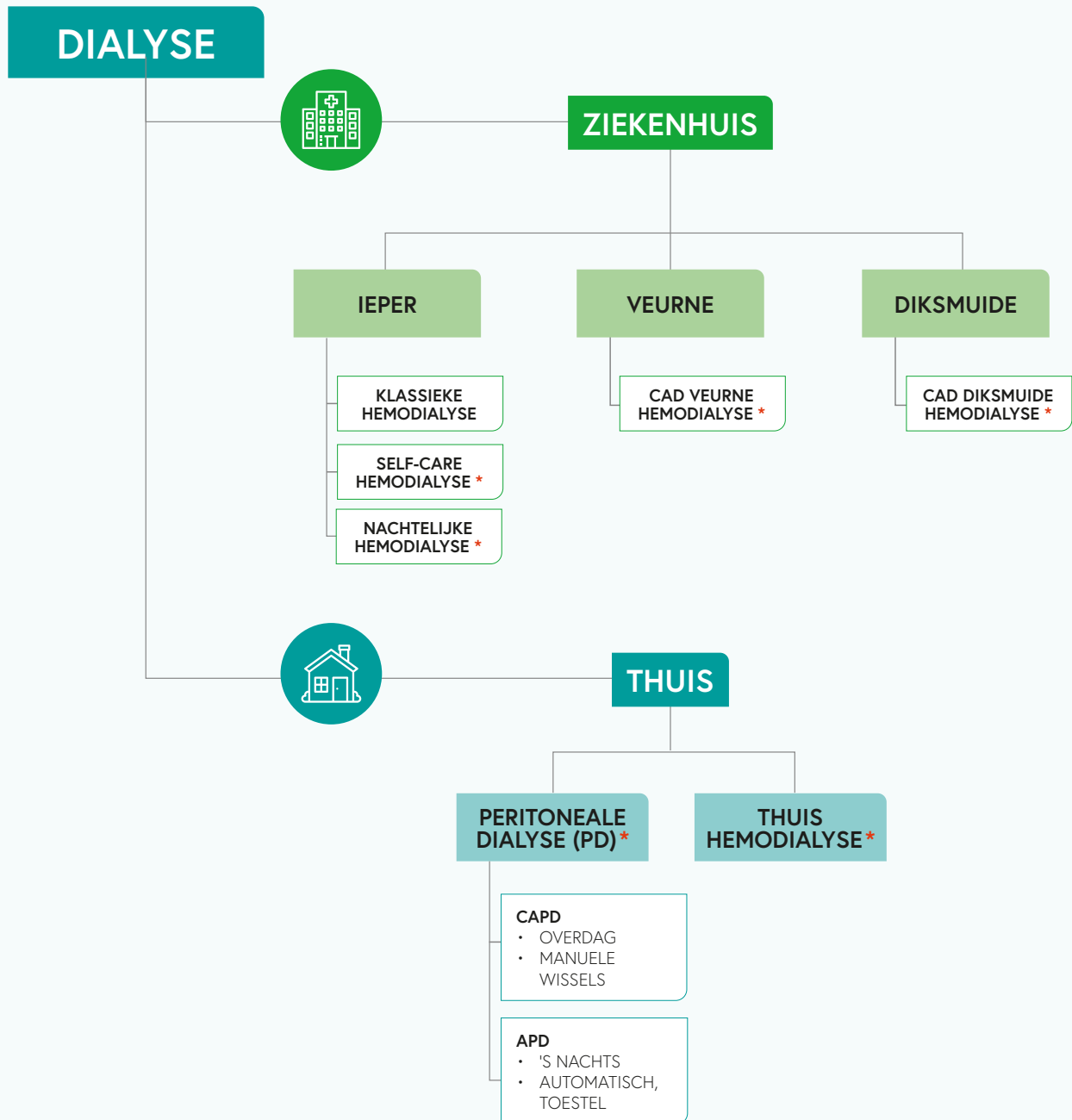

Duplex AV fistel

Als je een fistel hebt, gebeurt er jaarlijks een echografie van de fistel om tijdig problemen op te sporen om o.a. verstopping van de AV fistel te voorkomen. Dit dient ook als hulpmiddel om goede prikplaatsen aan te duiden.

Behandelingsvormen

Het Jan Yperman is één van de weinige ziekenhuizen in België dat alle vormen van nierdialyse aanbiedt. Je kan kiezen voor hemodialyse overdag in campus Ieper. In overleg met de behandelende nefroloog kan je ook gedialyseerd worden in een van de perifere dialysecentra (CAD Veurne of CAD Diksmuide). Je kan ook overschakelen naar nachtelijke hemodialyse, thuishemodialyse of self-care hemodialyse.

* Niet iedereen komt in aanmerking voor deze vorm van dialyse.
Bespreek de behandelingsvormen die voor jou mogelijk zijn met je nefroloog.

CAD, thuishemodialyse en self-care hemodialyse

Hemodialyse wordt altijd eerst overdag opgestart in het moedercentrum Jan Yperman Ziekenhuis in Ieper. Er zijn aparte brochures beschikbaar over:

- de verschillende dialysecentra (“Wegwijs op hemodialyse”)
- thuishemodialyse
- self-care hemodialyse

Nachtelijke hemodialyse

De dialyseafdeling van het Jan Yperman Ziekenhuis – campus Ieper - biedt de mogelijkheid tot nachtelijke hemodialyse: patiënten slapen in het ziekenhuis terwijl ze worden gedialyseerd. Er is plaats voor 12 personen.

Verloop

Je wordt gedurende 3 nachten per week 8 uur gedialyseerd. Voor de rest is het verloop gelijkaardig aan dat van hemodialyse overdag. Het grote verschil is dat het er tijdens nachtdialyse rustiger aan toe gaat en dat er geen nefroloog langs komt. Het is dus belangrijk om bij problemen overdag naar dialyse te komen.

Je kan zowel met katheter als met fistel in aanmerking komen voor nachtdialyse. Bij nachtelijke hemodialyse met een fistel gebruiken we leksensors om te voorkomen dat de naald zich onopgemerkt verplaatst terwijl je slaapt.

Er is een sanitaire ruimte ter beschikking om je om te kleden voor en na de behandeling. De lichten worden gedimd en de gordijnen worden gesloten om je een goede nachtrust te gunnen. De alarmen van het hemodialysetoestel worden ook stiller gezet en komen op een scherm bij de verpleegkundige. Je mag gerust zelf nog wat lezen, of TV kijken, we voorzien voldoende ruimte per patiënt opdat je jouw medepatiënt niet stoort.

Voorwaarden

Je komt in aanmerking voor nachtelijke dialyse als je aan enkele voorwaarden voldoet:

- Je kan jezelf wassen, omkleden en je bent mobiel
- Je hebt een goede vaattoegang
- Je volgt de afspraken op
- Je komt maandelijks éénmaal op consultatie overdag bij de nefroloog
- Je stoort de medepatiënten niet tijdens de nacht
- Je hebt probleemloze dialysesessies overdag

Voordelen

- Beter verdragen
- Minder bloeddrukdalingen en een betere bloeddrukcontrole
- Minder dieetbeperkingen en minder medicatie
- Minder slaapproblemen
- Minder last van rusteloze benen
- Meer vrijheid overdag

Nadelen

- Minder thuis 's avonds
- Minder privacy
- Wennen aan nieuwe manier van dialyseren en slapen in ziekenhuis
- Minder contact met medepatiënten en arts
- Overdag maandelijks een consultatie nodig bij de nefroloog
- Wachtlijst voor start (beperkt aantal plaatsen)

Bijkomende info

Complicaties en bijwerkingen

De meest frequente bijwerkingen tijdens of na hemodialyse zijn:

- een lage bloeddruk
- spierkrampen
- problemen met de AV fistel of de katheter

Tijdens dialyse verandert je bloedsamenstelling vrij snel. Dit kan ervoor zorgen dat je na de behandeling met dialyse moe of zelfs wat ziek voelt. Hierdoor kan het moeilijk zijn om voldoende energie te vinden voor andere activiteiten. De dagen tussen de dialyses in, zou je hier geen last van mogen hebben.

Meld je klachten altijd onmiddellijk aan de dialyseverpleegkundige of aan de nefroloog. Door een aanpassing van de behandeling of medicatie kunnen bepaalde ongemakken meestal snel worden verholpen.

Last van kortademigheid, koorts, braken, krampen, spierzwakte?

Meld dit altijd vóór de start van dialyse.

Ernstige medische problemen thuis?

Wacht niet tot de volgende dialyse. Contacteer onmiddellijk de afdeling dialyse of ga naar de spoedopname van het Jan Yperman Ziekenhuis.

Voeding en vochtinname

De meeste hemodialysepatiënten moeten hun vochtinname beperken. Dit hangt af van de hoeveelheid urine die je plast per dag. Of een bijkomend dieet noodzakelijk is, verschilt van patiënt tot patiënt.

Brochures hierover worden apart voorzien, volgens jouw eigen noden en behoeften.

Sporten

Sporten blijft mogelijk als dialysepatiënt. We raden je aan om te bewegen binnen jouw mogelijkheden en je conditie op peil te houden. Zwemmen wordt afgeraden als je een dialysekatheter hebt.

Reizen

Op vakantie gaan in binnen- of buitenland blijft mogelijk eenmaal de dialysebehandeling op punt staat. Bespreek je reisplannen wel altijd minstens drie maanden op voorhand met je nefroloog.

Zijn er geen medische bezwaren? Alles wat nodig is voor het verderzetten van de dialysebehandeling op je reisbestemming kan dan op tijd worden gestart. De medewerkers van de sociale dienst zoeken een geschikt hemodialysecentrum in de nabije omgeving van je vakantiebestemming. Zij volgen de aanvraag op en maken de nodige afspraken voor de dialysesessies tijdens je vakantie.

Sta je op de wachtlijst voor een niertransplantatie? Je mag op reis als ...

- je 24u/24u bereikbaar blijft
- een terugkeer binnen de 3 tot 4 uur mogelijk is

Hou daar rekening mee als je een bestemming kiest. Een reis binnen Europa is in sommige gevallen dus nog haalbaar. Opteer je toch voor een verdere reis? Verwittig zeker het transplantatiecentrum!

Vervoer

Vóór de start van de behandeling bespreken de medewerkers van de sociale dienst met jou het vervoer tussen je woonplaats en de dialyseafdeling. Je krijgt informatie over:

- de kostprijs
- de verschillende vervoers- en parkeermogelijkheden

De kostprijs hangt af van de volgende factoren:

- het soort vervoer (zittend, rolstoel, liggend)
- de mutualiteit
- de instantie die het vervoer regelt of uitvoert

Er zijn verschillende mogelijkheden voor het vervoer:

- Dialysevervoer of niet-dringend patiëntenvervoer
- Eigen vervoer (auto, fiets)
- Openbaar vervoer (lijnbus, trein, taxi)

Meer informatie over de vervoers- en parkeermogelijkheden passend bij de verschillende dialysecentra van het Jan Yperman ziekenhuis, vind je in de brochure "Wegwijs op hemodialyse".

Contactgegevens

Nefrologen

- dr. K. De Keyzer
- dr. K. De Schuyter
- dr. W. Terryn
- dr. P. Van Acker
- dr. A. Van Loo
- dr. H. Vanbelleghem
- dr. S. Vandewaeter

Te bereiken via

Polikliniek nefrologie:

Poli-verpleegkundigen

057/ 35 71 80

nefrologie@yperman.net

Raadplegingen

Alle campussen

nefrologie@yperman.net

057 35 71 80 (bereikbaar van maandag tot vrijdag)

Hemodialyse

Ieper – Jan Yperman Ziekenhuis

dialyse@yperman.net

057 35 61 40

(bereikbaar van maandag
tot zaterdag)

Diksmuide – Medisch Centrum Diksmuide

cad-diksmuide@yperman.net

057 35 61 61 (telefonisch
bereikbaar op di, do en za).

Veurne – az West

verpleging.cad@azwest.be

058 33 38 20 (telefonisch

bereikbaar op ma, woe en vr)

Jan Yperman Ziekenhuis

Briekestraat 12, 8900 Ieper

info@yperman.net

057 35 35 35

www.yperman.net

